

Requisitoir

OPENBAAR MINISTERIE

Parket Rotterdam

Zaak	: W.C Engel
Parketnummer	: 10-043746-22
Officier van justitie	: Van den Berg en Groen
Datum	: 21 november 2022

Inleiding

Vandaag staat verdachte terecht voor opruiing door het plaatsen van verschillende teksten op twitter en facebook in de periode van juni 2020 tot en met november 2021.

Voordat we de feiten op de dagvaarding bespreken, schetsen we kort het algemene kader waar het in deze zaak om gaat en de vraagstukken die daarbij spelen.

De tenlastegelegde uitslatingen zijn gedaan gedurende de eerste en tweede coronagolf.

Nederland werd beheerst door de coronapandemie. Het was een tijd waarin de overheid ongekende maatregelen nam. Scholen, horeca en winkels werden gesloten, er was een avondklok. Onze vrijheden werden ingeperkt om verspreiding van het virus te voorkomen en om de overbelaste zorg te ontzien. Iedereen heeft het gevoeld. De meeste mensen accepteerden de maatregelen en pasten zich aan. Er waren ook veel mensen die boos waren en die de noodzaak van de regels niet inzagen. Zij wilden zo snel mogelijk terug naar het oude onbezorgde leven en zij wilden hun protest laten horen.

Er vonden ook demonstraties plaats. Zoals het hoort en mag in een democratie. Want het recht op vrije meningsuiting staat hier niet ter discussie. Dat recht is een groot goed in onze democratie. Er waren demonstraties die goed en rustig verliepen, maar er waren ook demonstraties die uit de hand liepen en ontaardden in rellen. We zagen demonstraties met verschillende groepen deelnemers. Enerzijds mensen die vreedzaam hun bezwaren wilden laten horen en anderzijds mensen die de massaliteit van de demonstratie wilden misbruiken om de confrontatie met de politie aan te gaan.

Sociale media speelden hier uiteraard een grote rol in. Twitter en facebook werden bijvoorbeeld veelvuldig gebruikt als platform waarop burgers, die het niet eens waren met de overheidsmaatregelen, opriepen om te demonstreren, bijeen te komen of simpelweg aanspoorden om in opstand te komen.

Sinds de uitbraak van COVID-19 heeft het bestaande maatschappelijke ongenoegen zich verder gemanifesteerd en verhard. Er is sprake van polarisatie. Politici en OMT-leden zijn bedreigd.

Anti-coronademonstraties zijn uit de hand gelopen en hebben geleid tot hevige rellen, zoals ook op 21 juni 2020 op het Malieveld.

Voor de duidelijkheid, verdachte staat niet terecht voor dergelijke geweldsfeiten, maar deze tendens is wel van belang om een beeld te geven over de tijd waarin de uitslatingen door verdachte zijn gedaan.

In het meest recente jaarverslag van de AIVD wordt ingegaan op de trend van radicaliserend anti-overheidsprotest:

Waar in het voorgaande jaarverslag werd geconstateerd dat er op het gebied van anti-overheidsprotest een voedingsbodem aan het ontstaan was voor extremisme, zagen we in 2021 een deel van dat protest, vooral tegen coronamaatregelen, daadwerkelijk radicaliseren.

Dat werd onder andere zichtbaar door de onrustbarende toename van het aantal bedreigingen van politici, wetenschappers, medici, politieagenten en journalisten.

Het sluipende gevaar van deze ontwikkeling is tegelijkertijd dat wantrouwen, desinformatie en polarisatie het vertrouwen in de democratie aantast en ertoe kan leiden dat mensen zich terugtrekken in een parallelle samenleving. Dat is ongewenst in een democratische rechtsstaat.

We zien ook dat groepen die zich in het verleden vooral profileerden door kritische geluiden en soms zelfs desinformatie over Corona, zich nu op vergelijkbare wijze bezig houden met andere onderwerpen die de samenleving raken en/of verdelen zoals de Russische invasie in Oekraïne en de reactie daarop van Europa en de NAVO. Het is dus, ook nu het er op lijkt dat de Corona-epidemie minder impact heeft op de samenleving, nog altijd van groot belang om helderheid te krijgen over de grenzen van de vrijheid van meningsuiting. En één van de manieren waarop dat kan is door middel van vonnissen van rechters over de vraag of uitspraken opruiend zijn of niet.

Verdachte geniet als voorzitter van de stichting Viruswaarheid landelijke bekendheid. Verdachte weet dat hij veel aanhangers heeft die zijn gedachtegoed steunen, met hem sympathiseren en zijn uitspraken dus serieus nemen. Het was verdachte ten tijde van het plaatsen van de uitspraken ook bekend dat hij ruim tienduizend volgers op social media had.

Op 17 december 2020 vindt een lawaaioprotest plaats tegenover de Tweede Kamer. Naar aanleiding van deze demonstratie zegt verdachte als Viruswaarheid-voorman tegen het Noord-Hollands Dagblad *dat ze willen dat het regime aftreedt en zich moeten verantwoorden voor "een tribunaal"*.

[Lawaaioprotest Viruswaarheid tegenover Tweede Kamer | Noordhollands Dagblad](#)

De visie van verdachte blijkt verder uit zijn persoonlijke FB bericht op 29 oktober 2021 naar aanleiding van het verwijderen van zijn berichten door FB omdat deze in strijd waren met de COVID-19 richtlijnen en met het beleid van FB: 'Zowel fysiek als digitaal breekt er een nieuwe fase van onze strijd aan, nog steeds met liefde en geduld, maar ook met weerstand, verzet, en guerrilla acties. Houd moet houd stand. Deze strijd zullen wij winnen'.

Verdachte draagt zijn gedachtegoed bewust uit in het openbaar en roept bewust op tot een antidemocratische houding richting de overheid en haar instituties.

De uitspraken die verdachte heeft gedaan moeten ook binnen deze context worden beoordeeld.

Verdachte zoekt de grenzen op, schuurt er tegenaan en in de gevallen op de tenlastelegging gaat hij er in de visie van het Openbaar Ministerie overheen.

Als dat gebeurt heeft het OM de taak, als handhaver van de wet, om op te treden. Dat hebben we gedaan en we zijn van mening dat het, gezien de geschetste context, van belang is deze zaak aan uw rechtbank voor te leggen, zodat duidelijk kan worden gemaakt waar de grenzen liggen.

Dat wat betreft het algemene plaatje. We zullen nu eerst dieper ingaan op de tenlastegelegde feiten, het bewijs en het begrip opruiing. Daarna zullen we stil staan bij de ernst van de feiten en de persoonlijke omstandigheden van de verdachte. Tot slot zullen we een strafeis formuleren.

De tenlastegelegde feiten

Gedachtestreepje 1

Met zijn twitter account Dancalegria plaatste verdachte op 4 augustus 2021 (pagina 111):

- "Nee tegen de prikbusen. Zorg ook dat je alle medewerkers fotografeert. Voor later zullen we maar zeggen".

Dit bericht werd 399 keer gedeeld, 534 keer geliked en er waren duizenden reacties (pagina 111).

Dit bericht is ook daadwerkelijk opgevolgd door volgers van verdachte.

Er zit een aangifte van de heer Haasbeek in het dossier mbt bedreiging en intimidatie én van 4 andere medewerkers op locatie (pagina 153 tm 169).

Het strafbare feit waartoe wordt aangezet is bedreiging, dwang. Ook is er in strijd met de geldende regels op een priklocatie gehandeld. Filmen en foto's maken is daar verboden.

Het is niet voor niks verboden. Als volgers van verdachte op de locatie komen om medewerkers te filmen en te fotograferen, voelen de medewerkers zich bedreigd en geïntimideerd.

Bovendien is er sprake van hinderen van de werkzaamheden.

Gedachtestreepje 2

Op 16 november 2021 heeft verdachte op zijn twitteraccount dancalegria het volgende bericht gepost:

- "Weet iemand nog een adresje waar ik mijn boosterinfectie kan halen. Het is je plicht, nu vast staat dat de prikjes compleet mislukt zijn te zorgen voor zoveel mogelijk infecties. Bij het jongere segment (onder de 70) zonder gezondheidsklachten. Dat is naastenliefde.",

Dit bericht is 159 keer geliked, 55 keer gedeeld en heeft 77 reacties.

Het gevolg is dat mensen naar een boosterlocatie gaan. Dit is ook vele malen gebeurd. Dat heeft geleid tot vernielingen, bekladdingen, intimidaties en uiteindelijk geleid tot het sluiten van de betreffende locaties.

Er zijn veel rechtbanken, gerechtshoven en de Hoge Raad¹ die ten tijde van het Coronavirus de gedragingen die bestonden uit kuchen, hoesten en/of spugen diverse malen hebben gekwalificeerd tot bedreiging met zware mishandeling.

Zo moet deze actie van verdachte ook gezien worden.

¹ ECLI:NL:HR:2021:190 ; ECLI:NL:RBDHA:2020:2766

Het oproepen tot het 'zorgen voor zoveel mogelijk infecties' is dan ook aan te merken als het oproepen tot een strafbaar feit.

In de tijd waarin we zo voorzichtig moesten zijn en op elkaar moesten letten levert deze uiting het strafbare feit bedreiging met zware mishandeling op en het in strijd met de coronaregels handelen; geen 1.5 meter afstand houden of een mondkapje dragen. (Dit was in eerste instantie strafbaar gesteld in artikel 443 Sr. En na de inwerkingtreding van de tijdelijke "Coronawet" per 1 december 2020 werd het een overtreding van artikel 68 Wet Publieke Gezondheid).

Gedachtestreepje 3

Op 19 juni is deze demonstratie verboden door de plaatsvervangend voorzitter van de veiligheidsregio Haaglanden. Vervolgens is ook op diezelfde dag door de voorzieningenrechter de demonstratie verboden.

Ondanks dat de demonstratie was verboden heeft verdachte toch op respectievelijk zijn eigen Twitteraccount @ dancalegria en persoonlijke FB de volgende berichten geplaatst:

- "Samen terug naar normaal. Kom je ook op 21 juni 2020? Omarm de Vrijheid", en/of
- "Zoals je hebt gehoord heeft de burgemeester Remkes van Den Haag onze demonstratie van Liefde verboden. Vanzelfsprekend kunnen wij je niet tegenhouden om, zoals je dat van plan was, gewoon naar het Malieveld in Den Haag te komen! Als je komt, kom dan in liefde..."

Verder heeft verdachte op zijn twitter account op 19, 20 en 21 juni, steeds om 15u een bericht gepost:

- 'Kom je ook op 21 juni 2020?'
- 'Omarm de vrijheid'

Vervolgens wordt er op 20 juni op FB van Viruswaarheid het volgende bericht geplaatst:

'Nogmaals we roepen jullie niet op om te demonstreren op het Malieveld. We vragen jullie alleen een bloem neer te leggen bij het stadhuis waar je bent, en dan weer weg te gaan. Echter kunnen we jullie nergens voor tegenhouden'.

Op zijn persoonlijke twitteraccount had hij ruim 500 reacties.

Op zijn FB werd dit bericht 322 keer gedeeld en 693 keer geliket.

Op FB Viruswaarheid, werd er 186 keer gereageerd.

In dit kader is verder van belang dat verdachte geen afstand heeft genomen van wat hij heeft geschreven (Pagina 83). 'Mensen, wat jullie hebben gedaan vandaag, is niks minder dan wereld nieuws, ik krijg reactie uit Frankrijk, en Israël en Turkije en andere landen, die ons toejuichen en

ons willen kopiëren. Kunnen jullie je mooiste foto's delen op je fb of twitter of linked in of instagram of youtube en ons linken of taggen. Deel tag en geniet van deze overwinning! Op weg naar de vrijheid'.

Op grond van de Wet Openbare Manifestaties (artikel 11 lid 1 sub b WOM) is het verboden om te handelen in strijd met een door de burgemeester gegeven beëindigingsopdracht voor een demonstratie. Verdachte roept dus op tot een strafbaar feit door mensen aan te zetten tot een demonstratie terwijl die verboden is.

De strekking is: kom demonstreren terwijl dit verboden is.

Gedachtestreepje 4: demonstratie op 28 juni

Op 24 juni 2020 heeft de Stichting een kennisgeving gedaan van een demonstratie op 28 juni 2020.

Bij besluit van 26 juni 2020 is de demonstratie verboden door de Veiligheidsregio Haaglanden. Er werd zelfs een noodbevel afgekondigd om een situatie van 21 juni te voorkomen. De rechtbank in Den Haag heeft op zaterdag 27 juni het verzoek van de Stichting Viruswaarheid.nl (actiegroep Viruswaanzin) om de door Veiligheidsregio Haaglanden verboden demonstratie van 28 juni 2020 op het Malieveld door te laten gaan, afgewezen.

Verdachte zegt in een fragment bij Hart van NL op 26 jun: (pagina 93 is de langere tekst ervan te lezen, pagina 94: videoboodschap is verwijderd)

'De rechter heeft Viruswaanzin verboden om de demonstratie te organiseren. Wij, op persoonlijke titel, zijn zondag op het Malieveld. Ik nodig iedereen uit te komen. Het is ons recht om te demonstreren. Dit mogen wij doen daar kan niemand ons bij tegen houden en we hebben heel vele organisaties achter ons. Dit is ons land en het is afgelopen. Het is afgelopen met deze onzin. We gaan demonstreren zondag op het Malieveld. Niet namens Viruswaanzin, wel in de geest van Viruswaanzin, dus ik hoop dat jullie allemaal mee komen. In liefde en geduld. Natuurlijk non violent en non cooperation'.

Verder zegt hij ook: 'dat Viruswaanzin een kort geding heeft aangespannen. Maar daar hebben we niet heel veel vertrouwen in, en we gaan er ook niet op wachten. Het zou fijn zijn als de rechter ons daarin gelijk geeft zodat Viruswaanzin de demonstratie toch kan organiseren, maar wij zijn zondag als privaat persoon, als burger, op het Malieveld omdat het ons Malieveld is'.

Op de filmpjes die verdachte zelf heeft aangeleverd zien we op 27 juni een filmpje waarin hij zegt: 'Kom niet naar Malieveld'.

Op 29 juni op FB zegt verdachte: 'Ik heb duidelijk gezegd niet komen'.

Ook in dit geval wordt dus wel degelijk aangezet om te demonstreren terwijl dit verboden is, en levert het een strafbaar feit op. We komen er straks op terug, waarom de latere boodschap om niet te komen geen afbreuk doet aan de eerdere uitlatingen om wel te komen.

Gedachtestreepje 5

Het posten van een bericht op 10 september 2020 op zijn FB account:

- "Even een doe opdracht tussendoor. Er is toch weer een verzorgingstehuis op slot gegaan. Guldenakker in Goirle... tel 013-531800 We hebben geconcludeerd dat dit nooit meer mocht, en toch proberen ze het weer. Meld alle scholen die onrechtmatige verordeningen doorvoeren en natuurlijk alle verzorgingstehuizen. Ziekenhuis cijfers zijn altijd welkom. Ook GGD cijfers en werkwijzen zijn meer dan welkom. Mensen die in test straten werken. We hebben folders voor jullie zodat je mensen op de hoogte kan brengen van de onzinnigheid van het testen.", en/of

Dit bericht is 93 keer gedeeld en 191 keer geliked. Ook staan er 67 opmerkingen.

Het gevolg is dat er daadwerkelijk is overgegaan tot het bellen van dit verzorgingstehuis. Ook zit er een verklaring van een medewerker in het dossier (pagina 101) dat zij erg geschrokken was. Er werd gezegd dat de beller de manager een langzame en pijnlijke dood toewenste.

Het strafbare feit is hier bedreiging, dwang en belediging.

Het was destijds voorzienbaar dat mensen op deze manier zouden kunnen reageren en beledigende en bedreigende uitlatingen zouden kunnen doen.

En dat hij dat op de koop toenam, blijkt vervolgens ook uit zijn uitlatingen.

Verdachte neemt er namelijk geen afstand van, sterker nog, in een later bericht op FB zegt hij: 'Ja, het gebeurt weer, en we doen het allemaal, we doen het voor de zorg. Mensen dat is natuurlijk een onzinverhaal, dat weten we inmiddels al lang. Maar het is heel schrijnend en ik weet dat ik ben verketterd omdat ik heb opgeroepen tot het bellen van een zorgtehuis. Ehh, dat ga ik toch nog een keer doen'.

Gedachtestreepje 6

Op 25 september 2021 plaatste verdachte met zijn dancalegria account het volgende bericht:

- "Razzia bij Moeke, Nijmegen. Personeel meegenomen voor verhoor. De nieuwe 'wet' staat dit echter niet toe. Bruls begaat een misdrijf in zijn rol als mini-dictatortje. Wederom ambtsmisdrijf. Morgen koffie drinken bij de ambtswoning".

Het bericht kreeg 617 likes, 236 keer gedeeld en 78 reacties.

Het gevolg is dat er daadwerkelijk mensen naar de woning van Bruls zijn geweest.

Het strafbare feit is bedreiging en dwang.

Op zijn Dancalegria account reageert verdachte een dag later. Hij neemt geen afstand van wat er is gebeurd. Integendeel. Hij noemt het een geslaagde actie bij Bruls. Tirannen bestrijd je met waarheid en geweten, wij zijn de nette mensen, nooit zullen wij dit soort dictators accepteren. Laat eventjes weten wat je van hem vindt, deze apartheidskampioen (pagina 176).

We gaan er van uit dat verdachte zelf de berichten heeft geplaatst. Bewijs daarvoor is te vinden in het dossier en dan met name in de volgende uitlatingen van verdachte:

- In diverse tweets/ Facebookberichten geeft hij aan dat hijzelf degene is die tweet. (pag. 55)
- In het interview geeft hij aan, alles altijd zelf te tweeten. (pag. 55)
- In de periode dat hij heeft vastgezeten zijn op zijn persoonlijke accounts geen berichten geplaatst, toen hij vrij was wel direct een persoonlijk bericht geschreven dat hij weer vrij was. (2205231315.AMB)

Op de vorige zitting is door getuigen gezegd dat er meerdere mensen waren die op zijn social media postten. Als er al anderen zijn geweest die namens verdachte tweets/berichten hebben geplaatst, is dat op een dusdanige manier geweest dat sprake is van medeplegen in juridische zin. Verdachte was direct betrokken en op voorhand werd alles doorgesproken volgens getuige Pols.

Concluderend: Dat verdachte verantwoordelijk is voor de uitlatingen zoals opgenomen in de tenlastelegging, staat voor ons vast. Welke gevolgen dat heeft gehad ook. Het is voor een veroordeling wegens opruiing overigens geen vereiste dat er daadwerkelijk strafbare feiten zijn gepleegd naar aanleiding van de opruiende uitlatingen. Voor beantwoording van de vraag of daarmee sprake is van het strafbare feit "opruïing", is het volgende van belang.

Kwalificatie opruiing

Voor een bewezenverklaring van opruiing moet, zo volgt uit de jurisprudentie ², aan vier vereisten worden voldaan.

1. Er moet zijn aangezet tot iets ongeoorloofds. Dit ongeoorloofde moet een naar Nederlands recht strafbaar feit zijn. Het strafbare feit kan zowel een misdrijf als een overtreding zijn. Uit feiten en omstandigheden moet kunnen worden afgeleid dat voldoende duidelijk is dat, indien datgene waartoe wordt opgeroepen daadwerkelijk wordt uitgevoerd, dit een strafbaar feit zou opleveren. Opruiing kan op directe of indirecte wijze plaatsvinden. Opruiing is niet het dwingen van iemand tot het plegen van een (strafbaar) feit, maar het opwekken van de gedachte aan enig feit, het trachten de mening te vestigen dat dit feit

² ECL:NL:HR:2020:447; ECL:NL:HR:2020:2020; ECL:NL:HR:2020:1069

noodzakelijk of wenselijk is en het verlangen op te wekken om dat feit te bewerkstelligen. Het gaat dus om een zodanige voorstelling van de wenselijkheid of noodzakelijkheid dat deze geschikt is om de overtuiging daarvan bij anderen op te wekken. Opruiing kan de vorm van een verzoek of een aansporing aannemen of in een imperatieve vorm worden gegoten. Opruiing is reeds voltooid als de uitlating door de opruiër is gedaan. Het strafbare feit waartoe wordt opgeruid, hoeft dan ook niet plaats te vinden om van opruiing te kunnen spreken. Ook hoeft niet komen vast te staan dat redelijkerwijs waarschijnlijk is te achten dat het strafbare feit zal plaatsvinden.

2. Er moet sprake zijn van opzet. Opzet ligt besloten in de delictshandeling 'opruit'. Degene die opruit hoeft niet te weten dat strafbaar is waartoe hij aanzet³. Ook degene die met zijn uitlating willens en wetens de aanmerkelijke kans heeft aanvaard dat zijn uitlating derden zou kunnen bewegen tot het plegen van een strafbaar feit, handelt opzettelijk (in de vorm van voorwaardelijk opzet). Van belang is ook of degene die de uitlatingen doet, de bedoeling heeft om ze 'in het openbaar' te brengen.
3. Vereist is verder dat de uitlating in het openbaar is gedaan. Dat wil zeggen dat het uiten van opruiende woorden onder zodanige omstandigheden en op zodanige wijze moet plaatsvinden dat deze door het publiek gehoord, gelezen, of gezien konden worden. Door het plaatsen van uitlatingen op social media, worden deze in de openbaarheid gebracht. Het internet kan worden aangemerkt als een openbare plaats, mits het publiek toegang heeft tot de internetpagina waarop de teksten zijn weergegeven.
4. De uitlating moet bovendien mondeling of bij geschrift of afbeelding zijn gedaan. Daaronder zijn inbegrepen tekstberichten op internet en social media. Het strafbare feit waartoe wordt opgeruid moet rechtstreeks in het geschrift of de afbeelding zijn aangeduid, maar daarbij hoeven niet de woorden van de strafwet te worden gebruikt.

Of sprake is van een opruiende uitlating hangt onder meer af van de bewoordingen waarin de uitlating is gesteld, de kennelijke bedoeling van de uitlating, de context waarin de uitlating is gedaan, de plaats waar en de gelegenheid waarbij de uitlating werd gedaan en de doelgroep tot wie de uitlating kennelijk was gericht. Aan de strekking van de uiting lijkt bijzonder belang toe te komen. Begeleidende (zogenaamd) mitigerende woorden doen de opruiing zeker niet altijd teniet. Dat is waarom de filmpjes en berichten van verdachte om toch níet te komen of te komen met bloemen er niet toe leiden dat er geen sprake is van opruiing.

Het twitter account @ Dancalegria heeft ten tijde van de uitlatingen 14.904 volgers.

Het twitter account van Willem Engel 11.110 volgers.

³ Zie HR 28 juni 1937, ECLI:NL:HR:1937:231, NJ 1938/191, Hof Den Haag 2 mei 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:1224 en Hof Den Haag 23 mei 2017, ECLI:NL:GHDHA:2017:1481

Het twitter account van Viruswaarheid ruim 5.000 volgers.

Het FB account van Viruswaarheid ruim 50.000 volgers.

De uitlatingen zijn een duidelijke oproep aan degenen die deze teksten van verdachte lezen. In een periode waarin meerdere grote rellen zijn geweest tegen het Corona-beleid en demonstraties uit de hand zijn gelopen, spoor je naar het oordeel van het OM met deze berichten de lezers van jouw berichten aan om strafbare feiten te plegen.

Wij zijn dan ook van oordeel dat de door verdachte gedane uitlatingen in alle gevallen het strafbare feit opruiing opleveren. Daarbij geldt dat de teksten in hun geheel, in hun onderlinge samenhang en in hun context begrepen moeten worden.

Het OM acht de stelling van verdachte, dat hij niet de bedoeling had zijn volgers aan te zetten tot strafbare feiten, maar juist in te staan voor liefde, geen geweld, niet geloofwaardig. De uitlatingen van verdachte, zeker die op 28 juni, nadat de demonstratie op 21 juni zo uit de hand was gelopen, zijn allerm minst vreedzaam. En zelfs als verdachte geen direct opzet zou hebben gehad op het aanzetten tot strafbare feiten, is er nog sprake van opruiing.

Voorwaardelijk opzet

Door het gebruiken van een openbaar social medium met een groot bereik zoals Twitter en Facebook, heeft verdachte de kans vergroot dat iemand daadwerkelijk overgaat tot het doen van hetgeen waartoe wordt aangemoedigd. Die omstandigheden waren voor de verdachte kenbaar. Door de uitlatingen via Twitter en Facebook te doen, wetende dat hij meer dan tienduizend volgers op Twitter en Facebook had, heeft verdachte de kans dat iemand zijn uitlatingen zou opvatten als een aanmoediging tot het plegen van een strafbaar feit bewust aanvaard. Dat de uitlatingen ook daadwerkelijk zo door anderen zijn opgevat, vindt bevestiging in het dossier.

Strafbaarheid van het feit

Voor het geval verdachte een beroep doet op de vrijheid van meningsuiting zoals bedoeld in artikel 10 van het Europees Verdrag van de Rechten van de Mens en de fundamentele vrijheden (EVRM) en daarmee de strafbaarheid van het feit ter discussie stelt, het volgende.

De vrijheid van meningsuiting is één van de belangrijkste fundamenteën van een democratische rechtsstaat. Dit betekent dat niet alleen opvattingen die in de samenleving op breed draagvlak kunnen rekenen, maar ook, juist, die opvattingen die shockeren, kwetsen of verontrusten onder deze vrijheid vallen (EHRM 7 december 1976, NJ 1978/236 (Handyside)).

Het voorgaande betekent echter niet dat de vrijheid van meningsuiting onbeperkt is.

Artikel 10 lid 2 EVRM bevat de voorwaarden waaronder de vrijheid van meningsuiting kan worden beperkt. Deze zijn dat:

1. de beperking is voorzien bij wet;
2. de beperking dient een geoorloofd doel;
3. de beperking is noodzakelijk in een democratische samenleving.

De genoemde noodzaak in de laatste voorwaarde moet worden gezien als een dwingende maatschappelijke noodzaak (pressing social need). Daarnaast is het vereist dat de inbreuk op de vrijheid van meningsuiting proportioneel is.

Voor de beoordeling van de vraag of de beperking noodzakelijk is in een democratische samenleving, hebben de nationale autoriteiten een ruime beoordelingsvrijheid. Over het algemeen kan worden gesteld dat wanneer een uitspraak als bijdrage aan een maatschappelijk debat moet worden gezien, een beperking daarvan een schending van artikel 10 EVRM oplevert. In het geval een uitspraak geen bijdrage levert aan een publiek debat, is een beperking van de vrijheid van meningsuiting eerder geoorloofd.

Ten aanzien van de uitspraken van verdachte geldt het volgende.

Opruiing is strafbaar gesteld in artikel 131 Sr, zodat de beperking is voorzien bij wet en aan de onder 1. gestelde voorwaarde is voldaan. Ook aan de voorwaarde onder 2. is voldaan omdat deze beperking een geoorloofd doel dient, namelijk het voorkomen van strafbare feiten en het belang van de openbare veiligheid en het voorkomen van wanordelijkheden. Artikel 131 Sr valt immers onder de 'misdrijven tegen de openbare orde'.

Ten slotte wordt ook aan de derde voorwaarde voldaan.

Enige inhoudelijke bijdrage aan welke discussie dan ook is in de woorden die verdachte heeft gebruikt niet te ontdekken. De bewoordingen, de zogenoemde 'doe opdrachten' en de toonzetting van de uitspraken zijn niet gericht op het uitnodigen tot een open gedachtewisseling.

De berichten zijn verzonden in het kader van het in actie komen tegen het gevoerde coronabeleid. Deze context maakt dat er sprake zou kunnen zijn van een maatschappelijk debat, maar de berichten die verdachte heeft verzonden dragen hier op geen enkele wijze aan bij.

Naar het oordeel van het OM heeft verdachte met zijn uitspraken de grenzen van de vrijheid van meningsuiting overschreden. Er is daarom een dwingende maatschappelijke noodzaak om verdachte in zijn recht op vrijheid van meningsuiting te beperken. Er is geen minder ingrijpend middel denkbaar om dat doel (het voorkomen van strafbare feiten) te bereiken. De beperking is daarmee ook proportioneel.

Een inbreuk op het recht op vrijheid van meningsuiting is gerechtvaardigd en is in deze zaak niet in strijd met artikel 10 EVRM. Een veroordeling op grond van artikel 131 Sr levert geen strijd op met artikel 10 EVRM.

Conclusie:

Het OM is van oordeel dat de vrijheid van meningsuiting de strafbaarheid van het feit niet in de weg staat. Dit betekent dat sprake is van een strafbaar feit.

Strafmotivering en strafeis

Demonstreren is een grondrecht. Het staat een ieder binnen de regels die daarvoor gelden vrij om zijn stem te laten horen, zijn mening te geven, zijn emoties te uiten en ook ongenoegen over het gevoerde beleid kenbaar te maken.

Het OM is er dus niet op uit om tegenstanders van overheidsmaatregelen de mond te snoeren en heeft zeker niet de missie om hen van mening te laten veranderen. Waar het OM wel voor staat is ingrijpen op het moment dat de vrijheid van meningsuiting de grens van het strafrechtelijke overschrijdt.

De vrijheid van meningsuiting is een fundamenteel recht. Je mag zeggen, denken en vinden wat je wilt, maar aan die vrijheid van meningsuiting zitten wel grenzen, vastgelegd in onze wet, onder meer in artikel 131 van het wetboek van strafrecht. Daarin is bepaald dat uitingen anderen niet mogen aanzetten tot het plegen van strafbare feiten.

Vrijheid van meningsuiting eindigt waar opruiing begint. Verdachte lijkt van mening te zijn dat dat voor hem niet geldt. Dat het onrecht dat hij aan de kaak stelt zo fundamenteel is, dat het is toegestaan strafbare feiten te plegen. Dat is echter niet het geval.

Het handelen van verdachte als strijder om zijn punt te maken, heeft namelijk een heel vervelende keerzijde voor de mensen die daar ongewild bij betrokken raken, omdat zij deel uitmaken van de overheid waar verdachte zich tegen verzet of werkzaamheden verrichten voor die overheid, in dit geval medewerkers van de GGD, medewerkers van het verzorgingstehuis en burgemeester Bruls. Die mensen hebben niet gevraagd om op deze manier onderdeel te worden van de maatschappelijke discussie. Die doen gewoon hun werk en moeten dat op een veilige en verantwoorde manier kunnen doen. Je blijft af van hulpverleners, agenten en anderen die zich op welke manier dan ook inzetten voor onze vrije samenleving. Dat zij en hun gezinnen zich vaak niet meer veilig voelen in huis of op het werk, kunnen en mogen we niet accepteren. Ook dat is een recht en dat moet geaccepteerd worden, ook door verdachte.

Een straf voor de verdachte in deze zaak zorgt ervoor dat aan iedereen duidelijk wordt gemaakt dat er grenzen zijn aan wat men kan zeggen en dat het overschrijden van die grenzen consequenties heeft.

Strafoplegging als normbevestiging én als generale preventie dus.

Uit eerdere uitspraken volgt dat geweldsbedreigingen en opruiing in de context van de bestrijding van het coronavirus zeer serieus worden opgevat en in bepaalde gevallen worden bestraft met onvoorwaardelijke gevangenisstraffen.

Het Hof Den Bosch⁴ oordeelt op 24 maart 2021:

“Het feit dat een ieder in Nederland zich thans door de uitbraak van het coronavirus in een uitzonderlijke situatie bevindt en het handelen van de verdachte op die situatie betrekking heeft, maakt dat de binnen de staande magistratuur ontwikkelde richtlijnen, dienende als indicatie voor een gebruikelijk straftoemettingsbeleid (ten aanzien van opruiing), anders dan door de verdediging is bepleit, niet op de onderhavige situatie van toepassing zijn. Deze richtlijnen zijn immers niet voor deze uitzonderlijke situatie geschreven, temeer nu ten tijde van het opstellen daarvan de aard en omvang van deze coronapandemie niet kon worden voorzien”.

Het Hof strafte in die zaak – waarin het ging om opruiing tot coronarellen - maanden hoger dan in een situatie die niet te maken had met de coronapandemie.

Deze lijn volgend, komen wij dan ook uit op een hogere strafmaat dan in de richtlijnen van het OM voor opruiing is opgenomen.

Bij het bepalen van de strafmaat houden wij tevens rekening met de persoonlijke omstandigheden van verdachte.

Ten voordele weegt het OM mee dat verdachte niet eerder is veroordeeld.

Ten nadele weegt het OM mee dat verdachte als voorzitter van Viruswaarheid hét gezicht is van het anti coronabeleid, in die hoedanigheid landelijke bekendheid heeft en een grote achterban heeft met veel aanhangers die zijn gedachtegoed steunen, met hem sympathiseren en zijn uitlatingen dus serieus nemen.

En (ten nadele weegt het OM mee) dat verdachte achter zijn uitlatingen blijft staan en vooralsnog geen afstand neemt van zijn bewoordingen.

Alles overziend komen wij tot de volgende eis.

⁴ ECLI:NL:GHSHE:2021:905/906, 24 maart 2021